

Kniha smíchu a utrpení

Literární debutant Martin Jun si pro svou prvotinu *Doživotí* ne zvolil tematicky nic menšího (a bulvárně atraktivnějšího), než je „kauza Kundera“ vyvolaná časopisem Respekt. Ten v roce 2008 nařknul Milana Kunderu z toho, že na počátku padesátých let udal Národní bezpečnosti západního agenta Miroslava Dvořáčka. Článek tehdy vyvolal pozdvižení, kdy se známí literáti předháněli ve vyjadřování podpory světoznámému spisovateli, internetová fóra zažila nápor znalců Kunderova díla a samotný autor prolomil své mediální mlčení, aby vlastně nic relevantního nesdělil. Výsledek? Nikdo nebyl usvědčen, nikdo nebyl očištěn a kauza vyšuměla do ztracena.

To ale nestačilo Martinu Junovi, zjevně nadšenému čtenáři Kundery, který se rozhodl, že české veřejnosti poupraví její pokřivený obraz českého génia. Ve své osvětové činnosti pak došel k tomu, že by bylo nejlepší poslat rukopis svému vzoru do Francie, aby se slavný romanopisec pokochal plody Junovy práce. Kundera však s knihou nebyl spokojen a vyžádal si změnu původního názvu (*Smrt spisovatele K.* nahradilo nové, údajně „nekunderovské“, *Doživotí*) a přepracování přebalu. Krátce na to se čirou náhodou o tomto drzém zacházení s nadějným mladým literátem dozvěděla média v Česku a senzace byla na světě. Tolik k té zábavnější části.

Kniha samotná nese podtitul *román, kde není ani slovo míněno vážně* a pyšní se tak již od počátku vypravěčovým alibistickým voláním: „já nic, jedná se jen o intelektuální hru, kterou jsi nepochopil ty, čtenáři.“ Výrokem je zároveň odkazováno ke Kunderovu ironickému a frivolnímu naturelu, který ve svých románech dává na odív (vzpomeňme na vypravěčovy touhy napsat román, ve kterém není míněno ani slovo vážně, reflektované v *Pomalosti*). Jaká to náhoda, že je Junův román následně rozdělen na sedm částí stejně, jako je tomu u Kunderových česky psaných děl. Kniha balancuje mezi ich-formovaným vyprávěním jedné z postav – Anny Plecité, která se jako novinářka věnuje zatčení spisovatele K., a vyprávěním vypravěče, demiurga, který neopomíná svou moc nad textem zdůrazňovat na každé druhé stránce. V jeho zorném poli figuruje Kunderův románový syn – spisovatel Michal, který je parafrází Jaromila z románu *Život je jinde*. Přes veškerou snahu se mi však nepodařilo pochopit jeho roli v textu. Rozvleklé pasáže o jeho dospívání text zbytečně zatěžují a působí spíše jako výplody grafomana, než jako konstrukční prvek románu.

Těžko soudit, jestli je horší číst vyprávění Plecité, které je šperkováno výroky typu: „Pavel beze slova přešel ke kraji koberce a přehodil ho přese mě jako deku na zahřátí. [...] Jsi k nakousnutí, utrousil skrz slzy po dalším pootočení. Udělám z tebe palačinku.“ Nebo zda raději stále dokola obracet oči nad hysterickým ujišťováním vypravěče, že on je ten, kdo kontroluje text: „Jsme u posledního odstavce této části. [...] Prostě mě to právě tady přestalo bavit, a to je jediné kritérium, které uznávám.“

Text působí uměle, dialogy jsou konstruované tak, aby do nich mohla být vkládána Kunderova slova (ať už ze zmiňovaného rozhovoru, kterým se Kundera obhajoval, nebo z jeho díla), postavy jsou ploché a udivují svým absurdním uvažováním. Patrné je to obzvláště u samotné Plecité, kde si čtenář nebude jistý, jestli v nedávné době neprodělala lobotomii, která čtenáři byla zamlčena. Korunu všemu nasazuje snaha o intertextuální rámec, kdy čtenáře překvapí povrchní výroky typu: „K. už je hodně starý, ale ne senilní [...]. Dokonce, a to mu kdysi přišlo nepředstavitelné, dohání i staříka Goetheho.“ Celková snaha o experimentální vyznění románu působí spíše jako laciná exhibice, která

pomrkává po naivním čtenáři, jehož by mohla ohromit.

Těžko hádat, co chtěl vlastně Jun svou knihou říct. Pokud čtenáře zajímá život a dílo Milana Kundery, bylo by jistě lepší obrátit se přímo na primární texty a četné množství monografií, které byly na toto téma publikovány. Vyhne se tak lacinému narativu, kterým Jun přežívává známá fakta. Pokud se mělo jednat o hold svému literárnímu vzoru, asi není vhodná cesta kompozičního vykrádání a biografického parazitování na životě romanopisce (jaký to paradox u Kundery!), které je zasazeno do křečovitě zápletky o zadržení spisovatele.

Co říct závěrem? Napadá mne snad jen přátelská rada pro čtenáře, kulturní barbary, kteří se nezařadí po bok pětihvězdičkových hodnocení a recenzí, kterými se kniha prezentuje na internetových obchodech. I ve chvílích největší čtenářské deprese je zde ono osvobozující „román, kde není ani slovo myšleno vážně,“ kterým je možné se uklidňovat a doufat, že další Junův text už opravdu o něčem bude.

JUN, Martin. *Doživotí*. Praha, Labyrint 2014, 304 s.